

3. DOCUMENT TGP/7 DEVELOPMENT OF TEST GUIDELINES adopted by the Council at its forty-eighth ordinary session on October 16, 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.upov.int/edocs/tgpdocs/en/tgp_7.pdf

4. Електронний ресурс : <http://www.sops.gov.ua>

5. Офіційний веб-сайт UPOV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.upov.int

УДК 634.1.054: 634.722:635-122

Сіленко Володимир, канд. с.-г. наук,

Андрусик Галина, аспірант

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

ФЕНОЛОГІЧНІ ФАЗИ РОСТУ І РОЗВИТКУ ПОРІЧОК СОРТІВ СЕЛЕКЦІЇ НУБІП УКРАЇНИ

Дослідження проводяться у насадженні порічок навчально-дослідного поля (НДП) «Флодоовочевий сад» кафедри садівництва імені проф. В. Л. Симиренка НУБіП України, який розміщений у зоні правобережної частини Західного Лісостепу України.

Дослідження проведено згідно Методики державного випробування сортів плодових і ягідних культур [1] і Программой і методикой сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур [2].

Предметом дослідження є сім сортів порічок, у т.ч. п'ять – селекції НУБіП України. За контроль прийнятий сорт Jonkheer van Tets. Рослини висаджено у 2008 р. за схемою 3×0,75 м по 5 штук у трьох повтореннях. Варіанти розміщені способом рендомізації.

Початок вегетаційного періоду рослин залежить від погодних умов та біологічних особливостей сорту [4]. Зокрема, весни 2012 та 2014 рр. були ранніми і теплими, типовими для помірної зони; вегетація почалася у першій декаді квітня. У 2013 році раптовий снігопад у третій декаді березня зумовив пізніше розпускання бруньок (19.04) порівняно з 2012 та 2014 рр. Проте через два тижні після снігопаду температурний режим став звичним для того періоду.

За три роки спостережень можна виділити сорти за особливостями початку вегетації та строками досягання ягід. Першими починають вегетацію сорти Мальва, Сніжанка, Бужанська та контроль.

Від початку розпускання бруньок до початку цвітіння рослин у середньому минає 15–20 днів. За всі роки досліджень цей період був різний за кількістю днів. Так, у 2012 р. він становив у середньому 16 днів, у першій декаді квітня на початку вегетації сума активних температур була 23,7 °С, за місяць 271,9 °С, а в 2013 р., хоча вегетація і почалася на 10 днів пізніше (друга декада квітня) сума активних температур складала 69,5 °С, за місяць

213,9 °С, проте цей період тривав 9 днів. У 2014 р. порівняно з попередніми роками вегетація почалася раніше (3–5 квітня), період між початком вегетації та початком цвітіння склав 10–12 днів, за середньої температури повітря +9,9 °С.

Початок та масове цвітіння порічок припадає на третю декаду квітня і триває приблизно 10–15 днів залежно від особливостей сорту [4]. Найдовшим періодом цвітіння можна відзначити 2012 р. (15 діб). У 2013 р. масове цвітіння сортів спостерігалось з 2 по 6 травня із сумою активних температур 463,0 °С. Можна чітко відзначити, що вегетація ягідних, зокрема порічок починається, коли сума активних температур сягне вище 23,7 °С.

Період досягання плодів порічок розтягнутий та, на відміну від деяких ягідних культур, збір врожаю проводять один раз за вегетацію. Хоча у порічок ступінь обсіпання ягід нижчий, ніж у смородини, але однією із важливих ознак сорту є одночасне досягання ягід у гроно, що є важливою складовою для промислових сортів [3].

Найменший період досягання ягід (9–15 днів) відмічений у 2012 р., найбільший – у 2013 році. Деякі сорти кожного року під впливом погодних умов мали різний період досягання. Наприклад, сорт Мальва характеризується раннім розпусканням бруньок та одним із перших починає цвітіння, проте саме цей сорт завершує період досягання ягід. У 2012 р. тривалість досягання була 9 днів, а в 2013–2014 рр. – 34 і 31 день відповідно. Тривалим періодом досягання характеризується сорт Кияночка, швидким і раннім досяганням врожаю – Сніжанка, Бужанська та контрольний сорт. На тиждень пізніше досягають ягоди сортів Мальва й Поляна Голосіївська, сорт Лебідка досягає останнім із досліджуваних сортів. Якщо порівняти періоди від початку досягання до знімальної стиглості, то у 2012 р. даний період сягнув 10–14 днів, у 2013 та 2014 рр. – 20–30 днів залежно від сорту.

Найкоротшою тривалістю періоду від початку цвітіння до знімальної стиглості можна виділити 2012 р. – 58 днів у сорту Мальва. Сорт Поляна голосіївська – від 65 до 75 днів. У 2013 р. у середньому по сортах цей період складав 59–76 днів.

У 2013 р. вегетаційний період був менший у порівнянні з іншими, тому що вегетація почалася пізніше на 2 тижні, ніж попередній та наступний роки. Загалом вегетаційний період тривав від 174 до 197 днів. Проте сорти Бужанська, Кияночка, Лебідка закінчили вегетацію у третій декаді жовтня, що є незвичним, оскільки в інші роки спостерігали опадання листя у першій або другій декадах цього місяця. Останнім листопад відбувається у сорту Лебідка.

Отже, раннім досяганням урожаю виділяються сорти Сніжанка, Бужанська та контрольний сорт. На тиждень пізніше досягають ягоди сортів Мальва й Поляна Голосіївська, найпізніше – сорту Лебідка.

Список використаної літератури

1. Методика проведення експертизи сортів порічок білих і червоних (*Ribes niveum* Lindl і *R. sylvestre* (Lam.) Mert. & W.D.J.Koch (син. *Ribes rubrum* L.)) на відмінність, однорідність і стабільність / УІЕСР, 2012. – 9 с.
2. Программа и методика сортоизучения плодовых, ягодных и орехоплодных культур / под. ред. Е. Н. Седова, Т. П. Огольцовой. – Орел : ВНИИСПК, 1999. – С. 80–85.
3. Pomological and biochemical characterization of European currant berry (*Ribes* sp.) cultivars / B. Djordjevic, V. Rakonjak, M. Fotiric Aksic [et al.] / Scientia Horticulturae. – 2014. – no. 165. – P. 156–162.
4. Шеренговий П. З. Моє життя – в моїх сортах / П. З. Шеренговий. – Вінниця, 2011. – 168 с.

УДК 633.1:635.65

Усик Людмила, канд. с.-г. наук

Інститут зрошуваного землеробства НААН

м. Херсон, Україна

ЕКСПЕРТИЗА СОРТІВ ЗЕРНОВИХ І ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР ЗА ФОРМОЮ ЗЕРНІВКИ

За Методикою проведення експертизи сортів на ВОС [1] для пшениці м'якої озимої форма зернівки взагалі не визначається, для інших зернових і зернобобових культур зазначені певні форми зернівки (насінини), але як точно визначити ту чи іншу форму не повідомляється. Окрім визначення форми зернівки для проса, де запропоновано визначати певні коефіцієнти за лінійними розмірами зернівки, які вказують на її форму. За іншими методиками [ознака 30 Кодифікатора ознак пшениці м'якої (*Triticum aestivum* L.)] у пшениці м'якої визначають округлу, яйцеподібну і видовжену форми зернівки.

Недоліком цього способу є те, що він спирається лише на візуальну оцінку, яка часто коливається при визначенні, буває не точною і суб'єктивною, а іноді й суперечливою. Очевидно, що для чіткого і точного визначення форми зернівки (насінини) у зернових і зернобобових культур однієї візуальної оцінки надто замало. Виникають сумніви щодо визначення тієї чи іншої зазначеної форми.

Задачею винаходу є підвищення ефективності принципів ідентифікації сортів сільськогосподарських культур і методів визначення їх відмінності, однорідності і стабільності.

Поставлена задача досягається тим, що вимірюється ширина, товщина і довжина зернівки (насінини), за результатами вимірювань визначається її форма для ідентифікації сортів сільськогосподарських культур.

Дослідження форми зернівки, проведені в 2005–2015 рр. в Інституті зрошуваного землеробства НААН (м. Херсон), показують, що форма і розміри